

การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะ: การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครู

ดร.ประยูร บุญใช้¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครู 2) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่มีต่อความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของครู การวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นแรกเป็นการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมและเอกสารประกอบรูปแบบการฝึกอบรม ขั้นที่สองเป็นการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมและเอกสารประกอบรูปแบบการฝึกอบรม

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครูมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการคือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล กระบวนการฝึกอบรมของรูปแบบแบ่งเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 กระบวนการฝึกอบรมภาคทฤษฎีในห้องฝึกอบรม ใช้ระยะเวลา 3 วัน ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นให้ความรู้ 2) ขั้นสาธิตโดยนำเสนอตัวแบบ 3) ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะย่อย 4) ขั้นปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง 5) ขั้นการสอน

แนะและให้ข้อมูลป้อนกลับ 6) ขั้นสร้างแนวทางการกำกับตนเอง ระยะที่ 2 กระบวนการฝึกอบรมภาคปฏิบัติในสถานการณ์การสอนจริง ใช้ระยะเวลา 1 เดือน ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้ 1) การวางแผนการสอนโดยนำความรู้เรื่องการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ไปใช้ในการสอนจริงในชั้นเรียน 2) การกำกับตนเองในการปฏิบัติการสอน 3) การให้การสอนแนะโดยวิทยากร

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมพบว่า

2.1 ครูที่ได้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้คะแนนความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ สูงกว่า ร้อยละ 70

2.2 ครูที่ได้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้นมีความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม

บทนำ

ในบรรดาปัจจัยที่มีความสำคัญในการเพิ่มคุณภาพของพลเมืองในด้านการให้การศึกษาเป็นที่

¹ อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา และบัณฑิตศึกษา สาขาหลักสูตรและการสอน รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ยอมรับกันโดยปราศจากข้อโต้แย้งว่า ครูนับว่ามีสถานะและบทบาทที่สำคัญ เพราะครูเป็นผู้มีหน้าที่หลักในการอบรมสั่งสอน ให้เด็กและเยาวชนของชาติเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขตามจุดหมายของแผนและหลักสูตรการศึกษา การที่ครูจะประกอบภารกิจที่สำคัญยิ่งดังกล่าวอย่างสมบูรณ์ได้ ครูต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถภาพเพียบพร้อมทั้งในด้านความรู้และความสามารถตลอดจนคุณลักษณะอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการสอนตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ ซึ่งนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเรียนรู้จากการที่ผู้เรียนเคยเป็นผู้รอรับความรู้มาเป็นผู้แสวงหาความรู้และพัฒนาตนเอง ในขณะที่ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนหรือผู้บอกความรู้ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Facilitator) ครูต้องคอยช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้โดยการเสนอแนะวิธีการ และยุทธศาสตร์การเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนลงมือ เรียนรู้ และค้นพบความรู้จากการปฏิบัติของตนเองจากสื่อและแหล่งความรู้ต่างๆ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนเพื่อนำความรู้เหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน

ในกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูหรือผู้สอนมิได้มีความสำคัญน้อยลง แต่ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น เพราะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ตั้งอยู่บนฐานของผลประโยชน์อันสูงสุดที่ผู้เรียนพึงจะได้รับตามสิทธิพื้นฐาน ซึ่งครูจะต้องคิดค้น สร้างสรรค์ และจัดสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นบทบาทของครูในฐานะเป็น ผู้จัด

ประสบการณ์กิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ จึงมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง (ทิศนาแจ่มมณี, 2545 ; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543)

ทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ จึงถือว่าเป็นสมรรถภาพที่สำคัญยิ่งสำหรับครู ดังที่ Feuerstein (1991 : 1-2) ได้กล่าวไว้ว่า “ครูถือว่าเป็นบุคคลสำคัญในการช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ บทบาทของครูในฐานะผู้เป็นคนกลางช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ (Mediator) หรือผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) ถือเป็นปัจจัยหลักของประสิทธิภาพของการเรียนรู้ โดยครูจะมีบทบาทสำคัญในการเลือกและเสริมแต่งประสบการณ์การเรียนรู้ ตลอดจนการตอบสนองของผู้เรียน โดยมีจุดหมายปลายทางของการเรียนรู้อยู่ที่ความเป็นอิสระของผู้เรียน และความร่วมมือในการเรียนรู้เป็นสำคัญ”

ในสภาพปัจจุบันพบว่า มีครูจำนวนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะในการดำเนินบทบาทในฐานะผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องจัดประสบการณ์กิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังรายงานการวิจัยของรุ่งทิพย์ ข้องหลิม (2540) ซึ่งได้ศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาของครูประจำการในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พบว่าปัญหาที่ครูประจำการควรได้รับการพัฒนามากที่สุด คือครูขาดความรู้และทักษะในการดำเนินบทบาทในการเรียนการสอน ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ซึ่งจากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาครู

ผู้วิจัยเป็นอาจารย์ ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลัก ในการผลิตและพัฒนาครูประจำการ

จึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของครูประจำการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จึงเกิดแนวคิดที่จะพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครูชั้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครู
2. เพื่อประเมินผลรูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้นโดย

2.1 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้นที่มีต่อความรู้ความเข้าใจในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของครูกับเกณฑ์การประเมิน 70 %

2.2 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของครูก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้รูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้น

2.3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้นที่มีต่อเจตคติต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของครูกับเกณฑ์การประเมิน 70 %

2.4 เปรียบเทียบเจตคติต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของครูก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้รูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้น

2.5 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้นที่มีต่อทักษะในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของครูกับเกณฑ์การประเมิน 70 %

2.6 เปรียบเทียบทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของครูก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้รูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้น

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครูที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบและขั้นตอนการฝึกอบรมอย่างไรบ้าง

2. รูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้น ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 70% ที่กำหนดไว้หรือไม่

3. รูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้น ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สูงขึ้นหรือไม่

สมมุติฐานการวิจัย

1. ครูที่ได้รับการอบรมตามรูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้นได้คะแนนความรู้ความเข้าใจในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

2. ครูที่ได้รับการอบรมตามรูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้นได้คะแนนความรู้ความเข้าใจในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม

3. ครูที่ได้รับการอบรมตามรูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้นได้คะแนนเจตคติต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

4. ครูที่ได้รับการอบรมตามรูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้นได้คะแนนเจตคติต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม

5. ครูที่ได้รับการอบรมตามรูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้นได้คะแนนทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

6. ครูที่ได้รับการอบรมตามรูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้นได้คะแนนทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มประชากร

กลุ่มเป้าหมายเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหารที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการฝึกอบรม จำนวน 32 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการทดลองเพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ การฝึกอบรมโดยใช้รูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ความรู้ความเข้าใจในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

2.2.2 เจตคติต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

2.2.3 ทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครู

2. หน่วยงานหรือสถาบันทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูและการเรียนการสอนสามารถนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาและฝึกอบรมครูให้สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

3. เป็นการกระตุ้นความสนใจ และความตื่นตัวในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

สำหรับครู อีกทั้งยังเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ครูเลือกใช้นวัตกรรม แนวคิด ทฤษฎีมาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรม

1. การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรม เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาของการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรมครู ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารรายงานการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรมครูและนำมาวิเคราะห์ และสรุปสาระสำคัญ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรมครู ซึ่งเป็นแนวทางในการระบุประเด็นที่ต้องการพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับสภาพความต้องการจำเป็น

1.2 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ดังนี้ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ 2) แนวคิดกระบวนการฝึกอบรมโดยการสอนแนะ 3) แนวคิดการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม 4) แนวคิดการเรียนรู้แบบช่วยเสริมศักยภาพ 5) ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และ 6) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของBandura เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรม

1.3 สร้างรูปแบบการฝึกอบรมโดยนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนแรก และแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วกำหนด และจัดองค์ประกอบด้านต่างๆ ของรูปแบบการฝึกอบรม ให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์ และส่งเสริมซึ่งกันและกัน ได้เป็นรูปแบบการฝึกอบรมที่ประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎี พื้นฐาน

หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการ และการวัดและประเมินผล

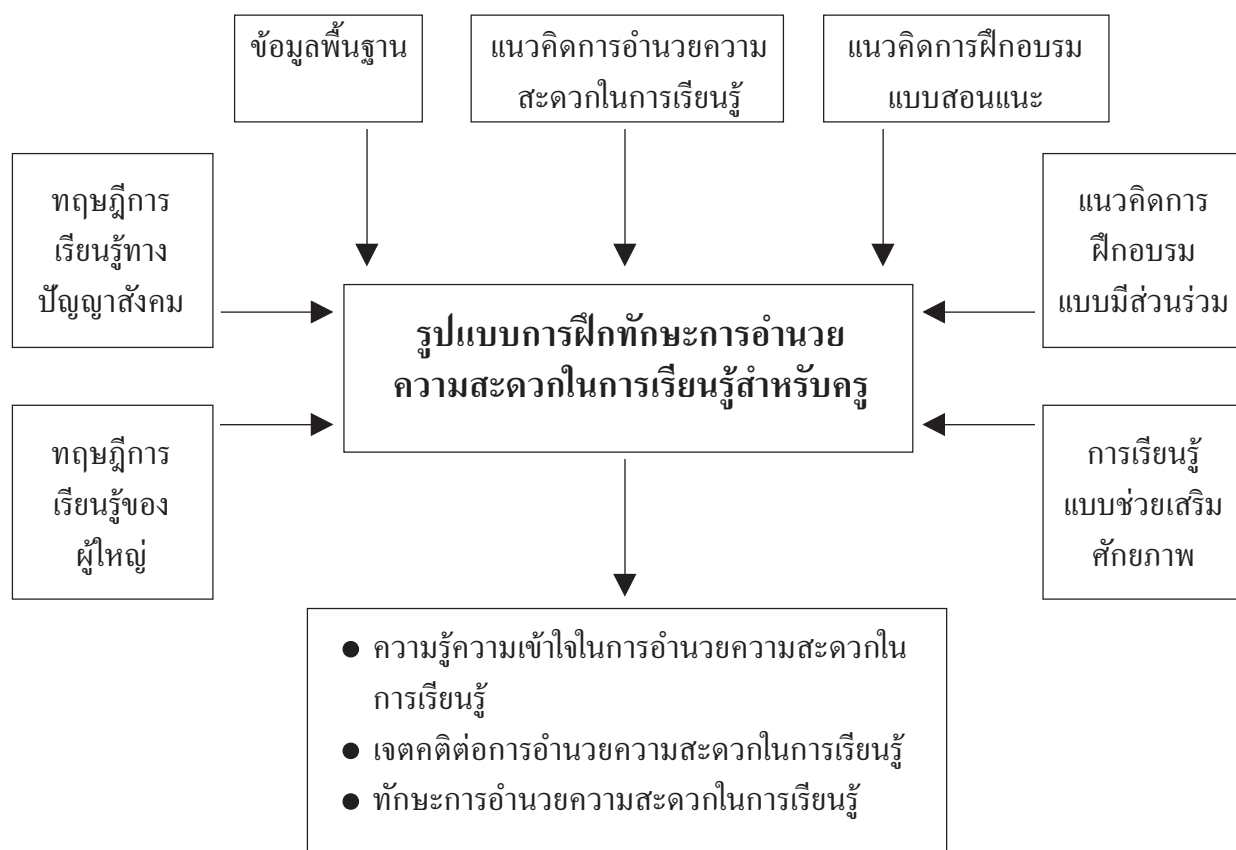
1.4 สร้างเอกสารประกอบรูปแบบการฝึกอบรม เป็นการสร้างเอกสารต่างๆ ประกอบการนำรูปแบบการฝึกอบรมไปใช้ ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการฝึกอบรมและแผนการฝึกอบรมดำเนินการ โดยนำองค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบการฝึกอบรมมาพิจารณาเพื่อสร้างเอกสารที่จะช่วยทำความเข้าใจและแนะนำแนวทางปฏิบัติในการนำรูปแบบการฝึกอบรมไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการฝึกอบรมและเอกสารประกอบการฝึกอบรมโดยนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ตรวจสอบ และให้คำ

แนะนำ ทำการแก้ไขปรับปรุง รูปแบบการฝึกอบรมและเอกสารประกอบรูปแบบการฝึกอบรมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

กรอบแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครู

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรมครู รวมทั้งจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปกรอบแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครูได้ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 กรอบแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา รูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครู

ตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือ

ตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรม

การทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรม เป็นการนำแผนการฝึกอบรมที่สร้างขึ้นตามรูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในสถานการณ์จริง เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกอบรม และเอกสารประกอบรูปแบบการฝึกอบรมที่สร้างขึ้นว่าสามารถทำให้ครูผู้รับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นตามสมมุติฐานที่กำหนดหรือไม่ โดยได้ทำการทดลองกับครูในจังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร ที่สมัครเข้าร่วมโครงการฝึกอบรม จำนวน 32 คน โดยมีการดำเนินการดังนี้

1. ก่อนการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นทำการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ วัดเจตคติต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สังเกตพฤติกรรมการสอนของครูโดยใช้แบบประเมินทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และครูประเมินตนเองโดยใช้แบบประเมินตนเองในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

2. ดำเนินการฝึกอบรม โดยใช้แผนการฝึกอบรมที่สร้างขึ้นตามรูปแบบการฝึกอบรมทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 กระบวนการฝึกอบรมภาคทฤษฎีในห้องฝึกอบรม ใช้ระยะเวลา 3 วัน มีลำดับขั้นตอนกิจกรรมการฝึกอบรม 6 ขั้น ได้แก่ 1) ชั้นให้ความรู้ 2) ชั้นสาธิตโดยนำเสนอตัวแบบ 3) ชั้นฝึกปฏิบัติทักษะย่อย 4) ชั้นปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง 5) ชั้นสอนแนะและให้ข้อมูล

ป้อนกลับและ 6) ชั้นสร้างแนวทางการกำกับตนเอง ส่วนระยะที่ 2 เป็นกระบวนการฝึกอบรมภาคปฏิบัติในสถานการณ์การสอนจริง ใช้ระยะเวลา 1 เดือน ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมจะต้องวางแผนการสอน ปฏิบัติการสอนโดยใช้กลวิธีการกำกับตนเอง โดยมีวิทยากรให้การสอนแนะอย่างต่อเนื่อง

ในการดำเนินการทดลองในระยะที่ 1 กระบวนการฝึกอบรมภาคทฤษฎีในห้องฝึกอบรมนั้น ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การเสริมสร้างทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครู : จากหลักการสู่กระบวนการปฏิบัติในชั้นเรียน” หลังสิ้นสุดการอบรมภาคทฤษฎีได้ให้ผู้เข้ารับการอบรมประเมินผลโครงการฝึกอบรมที่จัดขึ้นในครั้งนี้ด้วย

ส่วนการดำเนินการในระยะที่ 2 กระบวนการฝึกอบรมภาคปฏิบัติในสถานการณ์การสอนจริง ดำเนินการต่อเนื่องจากกระบวนการฝึกอบรมในภาคทฤษฎี ใช้ระยะเวลา 1 เดือน ในระยะนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการประเมินทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของครู ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสังเกตพฤติกรรม ทำการสังเกตจำนวน 2 ครั้ง โดยกำหนด 2 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้งและครูกลุ่มตัวอย่างทำการประเมินตนเองในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และบันทึกความคิดเห็นต่อการเรียนการสอน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง รวม 4 ครั้ง

3. หลังทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมทำการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ วัดเจตคติต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สังเกตพฤติกรรมการสอนของครูโดยใช้แบบประเมินทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และครูประเมินตนเองโดยใช้แบบประเมินตนเองในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมา

วิเคราะห์ดังนี้ 1) เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เจตคติต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ระหว่างก่อนการอบรม และหลังจากอบรม 2) หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเฉลี่ยร้อยละ (\bar{X} ร้อยละ) ของคะแนนจากแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ แบบวัดเจตคติต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และแบบประเมินตนเองในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ แล้วทำการประเมินความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยนำค่าเฉลี่ยร้อยละเทียบกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ 3) หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมภาคทฤษฎี แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด และ 4) วิเคราะห์เนื้อหาในแบบบันทึกความคิดเห็นของครู

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยที่ได้นำเสนอปรากฏการณ์ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาารูปแบบการฝึกอบรม

รูปแบบการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ รูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครู มีองค์ประกอบสำคัญ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ และการวัดและประเมินผล ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

รูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครู

หลักการของรูปแบบ

รูปแบบการฝึกทักษะในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครูมีหลักการสำคัญในการจัดการฝึกอบรม ดังนี้

1. กระบวนการฝึกอบรม ยึดผู้เข้ารับการอบรมเป็นศูนย์กลาง ผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น เป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเอง มีการกำกับและนำตนเองในกระบวนการเรียนรู้

2. ผู้เข้ารับการอบรมมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ได้ทำงานร่วมกันได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ต่อกัน ได้ช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน

3. ผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับการช่วยเหลือชี้แนะอย่างเป็นระบบและเหมาะสมในขณะดำเนินกระบวนการฝึกอบรมทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติการสอนจริง โดยผู้ให้การอบรมจะมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้สอนแนะ ผู้ให้คำปรึกษา เป็นตัวแบบ เป็นผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับ เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความมั่นใจ ลดความวิตกกังวล เกิดความรู้สึกว่ามีผู้คอยดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ

4. การเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ ได้เห็นตัวแบบในการสาธิต จะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมได้จัดระบบในการเรียนรู้ เกิดการเอาใจใส่จดจำ เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติกิจกรรมตามตัวแบบ แล้วใช้กระบวนการทางปัญญา พัฒนาพฤติกรรมให้เป็นแนวทางของตนต่อไป ซึ่งในการอบรมจะต้องมีการสาธิตการปฏิบัติที่ชัดเจน และ

ใช้ตัวอย่างในสถานการณ์ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความเข้าใจที่ชัดเจน

5. การฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะ จะต้องให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกซ้ำๆ แยกฝึกทักษะย่อยๆ แล้วจึงฝึกทักษะรวม มีการฝึกทักษะหลายๆ ครั้ง ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน มีการให้ข้อมูลป้อนกลับ เพื่อให้ทราบผลการกระทำทันที

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครูมีวัตถุประสงค์ 3 ประการดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของครู
2. เพื่อพัฒนาเจตคติต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของครู
3. เพื่อพัฒนาทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของครู

เนื้อหาของรูปแบบ

เนื้อหาของรูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครูได้แก่สาระการเรียนรู้ เรื่อง การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย

1. การช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตั้งใจและการตอบสนอง (Intentionality and reciprocity)
2. การช่วยให้ผู้เรียนเกิดการตระหนัก

ในคุณค่าของการเรียนรู้ (Meaning)

3. การช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสามารถเชื่อมโยงในการเรียนรู้ (Transcendence)
4. การช่วยเสริมสร้างความรู้สึกรู้สึกเชื่อมั่นในตนเองแก่ผู้เรียน (Competence)
5. การช่วยให้ผู้เรียนมีการกำกับตนเองในการเรียนรู้ (Self - regulation and control of behavior)
6. การช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Sharing)
7. การช่วยเสริมสร้างความเป็นปัจเจกบุคคลของผู้เรียน (Individuation)
8. การช่วยผู้เรียนให้มีการวางแผน (Goal planning)
9. การช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกท้าทายในการเรียนรู้ (Challenge)

กระบวนการของรูปแบบ

กระบวนการของรูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 กระบวนการฝึกอบรมภาคทฤษฎีในห้องฝึกอบรม

กระบวนการฝึกอบรม ภาคทฤษฎีในห้องฝึกอบรมใช้เวลา 3 วัน โดยมีลำดับขั้นตอนของกิจกรรมการฝึกอบรม ดังนี้

1. ขั้นให้ความรู้ เป็นขั้นให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ วิธีการอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการบรรยาย อภิปราย การศึกษาเอกสารและการศึกษาวิดิทัศน์

2. **ขั้นสาธิตโดยนำเสนอตัวแบบ** เป็นขั้นของการนำเสนอตัวแบบการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยวิทยากรสาธิตการอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสถานการณ์การเรียนการสอนโดยเลือกเนื้อหาวิธีการ และกลุ่มผู้เรียนที่แตกต่างกันมาสาธิตเพื่อให้ครูผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นตัวอย่างที่หลากหลาย

3. **ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะย่อย** เป็นขั้นของการให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติทักษะย่อยในกลุ่ม โดยมีการแบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มย่อย แล้วให้ฝึกปฏิบัติการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในด้านต่างๆ โดยสมาชิกในกลุ่มและวิทยากรจะเป็นผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับและให้การสอนแนะในการฝึกปฏิบัติทักษะย่อย

4. **ขั้นปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง** เป็นขั้นของการฝึกปฏิบัติจากสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น โดยผู้เข้ารับการอบรมจะต้องแสดงบทบาทของการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ตามสถานการณ์ที่ถูกกำหนดขึ้น เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ได้คล่องแคล่ว ชำนาญ และเกิดความมั่นใจในการนำความรู้ไปใช้

5. **ขั้นการสอนแนะและให้ข้อมูลป้อนกลับ** เป็นขั้นของการให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีการสอนแนะและให้ข้อมูลป้อนกลับซึ่งกันและกันหลังจากที่แต่ละคนต่างก็ได้แสดงบทบาทของการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้จากสถานการณ์จำลองแล้ว

6. **ขั้นสร้างแนวทาง**

การวัดและประเมินผลของรูปแบบ

การวัดและประเมินผลรูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครู ดำเนินการทั้งก่อนการใช้รูปแบบระหว่างการใช้รูปแบบ และหลังการใช้รูปแบบ โดยดำเนินการดังนี้

1. การวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ดำเนินการทั้งก่อนและหลังการใช้รูปแบบโดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ซึ่งเป็นแบบปรนัย

2. การวัดเจตคติต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ดำเนินการทั้งก่อนและหลังการใช้รูปแบบโดยใช้แบบวัดเจตคติต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

3. การวัดทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ดำเนินการทั้งก่อนการใช้รูปแบบ ระหว่างการใช้รูปแบบ และหลังการใช้รูปแบบโดยใช้แบบประเมินทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และแบบประเมินตนเองในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของครู

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครู

ผลการทดลองใช้รูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครูเป็นผลจากการนำแผนการฝึกอบรมที่สร้างขึ้นตามรูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับครูในจังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร ที่สมัครเข้าร่วมในโครงการ

อบรมเพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึก
อบรม ซึ่งปรากฏผลโดยสรุปดังนี้

1. ครูที่ได้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบการ
ฝึกที่พัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการ
เรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือสูงกว่า ร้อยละ 70

2. ครูที่ได้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบการ
ฝึกที่พัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความ
เข้าใจเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้
หลังการอบรมสูงกว่า

3. ครูที่ได้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบการ
ฝึกที่พัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนเจตคติ
ต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สูงกว่า
เกณฑ์ที่กำหนดคือ สูงกว่า ร้อยละ 70

4. ครูที่ได้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบการ
ฝึกที่พัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนน เจตคติต่อการ
อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้หลังการอบรมสูง
กว่าก่อนการอบรม

5. ครูที่ได้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบการ
ฝึกที่พัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนทักษะ
การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์
ที่กำหนด คือสูงกว่า ร้อยละ 70

6. ครูที่ได้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบการ
ฝึกที่พัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการ
อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้หลังการอบรมสูง
กว่าก่อนการอบรม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินการพัฒนารูปแบบการฝึก
ทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครู
รวมทั้งการนำรูปแบบการฝึกอบรมไปทดลองใช้มี
ประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย 2 ด้าน คือ 1) ด้าน
การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรม 2) ด้านประสิทธิภาพ
ของรูปแบบการฝึกอบรม

1. ด้านการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรม

รูปแบบการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นผู้วิจัย
ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพ
ปัจจุบัน ปัญหาของการจัดการเรียนการสอนและการ
ฝึกอบรม เพื่อระบุประเด็นที่ต้องการพัฒนา ศึกษา
แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ
อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การฝึกอบรม
กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการฝึกอบรม แล้วนำ
องค์ประกอบของรูปแบบการฝึกอบรมนั้นมาสร้าง
ความสัมพันธ์กัน กำหนดรายละเอียดของแต่ละ
องค์ประกอบ จัดทำรูปแบบการฝึกอบรมฉบับร่าง
เอกสารประกอบรูปแบบการฝึกอบรม นำเสนอให้
ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพ ทำการปรับปรุงแก้ไข
แล้วนำไปทดลองใช้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่ารูปแบบการฝึก
อบรมดังกล่าวได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยมี
แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยเป็นแนวทางในการ
พัฒนาและได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ
ทำให้รูปแบบการฝึกอบรมนี้มีประสิทธิภาพ สนอง
จุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบที่มุ่งเสริมสร้างความรู้
ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะการอำนวยความสะดวก
ในการเรียนรู้แก่ครู การดำเนินการพัฒนารูป
แบบการฝึกอบรมนับว่าสอดคล้องกับแนวคิดของ
Joyce และ Weil (1986 : 5 - 14) ที่ได้เสนอ
แนวทางการพัฒนารูปแบบว่า การพัฒนารูปแบบ
ต้องมีทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีด้านจิตวิทยาการเรียนรู้
ควรมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎี และตรวจสอบ
คุณภาพในเชิงการใช้ในสถานการณ์จริง โดยการ
ออกแบบรูปแบบให้ใช้ได้กว้างขวางหรือมีจุดมุ่ง
หมายเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

นอกจากนี้ในการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรม
ผู้วิจัยได้มีหลักเกณฑ์ในการเลือก เพื่อให้บรรลุผลที่
ต้องการสอดคล้องกับแนวคิดของ Saylor and
Others (1981 : 294 - 299) ที่ได้ให้เกณฑ์ในการ

พิจารณาเลือกรูปแบบไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ โดยผู้วิจัย กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

2. มีโอกาสสูงที่จะบรรลุเป้าหมาย เนื่องจาก ได้มีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบการพัฒนา รูปแบบ ผู้วิจัยจึงเชื่อว่ามีโอกาสสูงที่ผู้เข้ารับการอบรมจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

3. มีการเสริมสร้างแรงจูงใจ ผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ตลอดกระบวนการฝึกอบรม ทั้งนี้เพราะแนวคิด พื้นฐานที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรม อันได้แก่ แนวคิด การฝึกอบรมแบบสอนแนะ การฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบช่วยเสริมศักยภาพได้ยึดหลักการของการให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะ ให้ข้อมูลป้อนกลับซึ่งจะช่วยทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดกำลังใจในการที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของตนอยู่เสมอ

4. มีหลักการเรียนรู้ ในกระบวนการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบช่วยเสริมศักยภาพ หลักการเรียนรู้ตาม ทฤษฎีปัญญาสังคมของ Bandura ตลอดจนหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในกระบวนการฝึกอบรม

5. มีเครื่องมือ ทรัพยากร รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวก โดยผู้วิจัยได้สร้างเอกสารประกอบ รูปแบบการฝึกอบรม อันได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการฝึกอบรม และแผนการฝึกอบรม ช่วยให้สามารถปฏิบัติตามได้ทีละขั้นตอน เป็นประโยชน์ต่อการนำรูปแบบการฝึกอบรมไปใช้ ไม่เป็นภาระแก่ผู้ให้การอบรม เพราะมีเอกสารประกอบรูปแบบการฝึกอบรมที่เข้าใจง่ายและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ

คุณภาพแล้ว

2. ด้านประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกอบรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง ใช้รูปแบบการฝึกอบรม พิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า รูปแบบการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นสามารถช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เจตคติและทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของครูได้ โดยมีประเด็นการอภิปรายดังนี้

2.1 ด้านความรู้ความเข้าใจในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูที่ได้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เป็น 87.80 สอดคล้องกับสมมติฐานในข้อที่ 1 และครูที่ได้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 2 จากผลการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมที่ปรากฏดังกล่าวสามารถ อภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

1) กระบวนการฝึกอบรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น เน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ เป็นผู้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความรู้ มีการคิดวิเคราะห์ในกระบวนการเรียนรู้ โดยกระบวนการฝึกอบรมภาคทฤษฎีในขั้นให้ความรู้จะใช้เทคนิควิธีที่หลากหลายมีทั้งการอภิปราย การศึกษาคณิศตัวอย่าง การวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ ซึ่ง

เน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ จากนั้นมีการสาธิตโดยตัวแบบ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นจากการสังเกตตัวแบบ มีการฝึกปฏิบัติทักษะย่อย ปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง มีการให้การสอนแนะและให้ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นล้วนแล้วแต่จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาความรู้

2) กระบวนการฝึกอบรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น เน้นในเรื่องการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ภายใต้การให้คำแนะนำ ช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการฝึกอบรมภาคสนาม ในสถานการณ์การสอนจริง ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องมีการวางแผน ทบทวนหลักการต่างๆ ที่ได้รับการเรียนรู้มาในภาคทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งมีลักษณะเป็นการเรียนซ้ำ (Relearning) และจะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น เพราะมีผู้คอยให้คำแนะนำ ชี้แนะ ให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ กระบวนการดังกล่าวช่วยทำให้ความรู้ที่ได้รับมีความคงทน เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนลึกซึ้งในเรื่องที่อบรมไปแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณี สำเภาทอง (2538) ที่พบว่า กระบวนการฝึกอบรมครูที่มีการฝึกปฏิบัติจริงภาคสนามภายใต้คำแนะนำ ชี้แนะ จะช่วยทำให้ครูผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่ได้รับการอบรมอย่างคงทน

2.2 ด้านเจตคติต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูที่ได้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนเจตคติต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนเจตคติต่อการอำนวยความสะดวก

สะดวกในการเรียนรู้เป็น 84.79 สอดคล้องกับสมมุติฐานในข้อ 3 และครูที่ได้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยในข้อที่ 4 จากผลการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมที่ปรากฏดังกล่าวสามารถอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

1) กระบวนการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้น เน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านความคิด ความรู้สึกซึ่งกันและกัน ได้มีโอกาสสะท้อนความคิด ความรู้สึก อภิปราย ถกเถียง ระดมความคิด ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทั้งในขั้นตอนการให้ความรู้ ขั้นสาธิต ขั้นฝึกปฏิบัติ ทักษะย่อย ขั้นปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง ขั้นการสอนแนะและให้ข้อมูลป้อนกลับ ขั้นสร้างแนวทางการกำกับตนเอง ตลอดจนในกระบวนการของการฝึกอบรมภาคปฏิบัติในสถานการณ์การสอนจริง ซึ่งการจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการฝึกนั้นจะช่วยเสริมสร้างความรู้สึกร่วมกัน ความเชื่อของผู้เข้ารับการอบรมให้เกิดขึ้นในเชิงบวกมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมมีเจตคติที่ดีต่อการดำเนินบทบาทผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2546 : 34 - 35) ได้ให้แนวทางในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาเจตคติว่า ในการฝึกอบรม จะต้องมีกิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาทั้งในด้านความรู้สึกและด้านการจัดความคิด ความเชื่อให้เป็นระบบ โดยในด้านความรู้สึกนั้นจะต้องมีสื่อหรือกิจกรรมสร้างความรู้สึกที่ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้สึกได้จริง และมีการจัดระบบความคิดความเชื่อโดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม

2) กระบวนการฝึกอบรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มุ่งเน้นการให้การสอนแนะ การให้ข้อมูลป้อนกลับ ทั้งในกระบวนการฝึกอบรมภาคทฤษฎี และ

การฝึกอบรมภาคปฏิบัติในสถานการณ์การสอนจริง จึงเป็นกระบวนการฝึกอบรมที่มีลักษณะของความ เป็นกัลยาณมิตร ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมด้วยกันจะให้ คำชี้แนะ แนะนำ ให้คำปรึกษา ให้ข้อมูลป้อนกลับใน เชิงสร้างสรรค์ ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ทำให้เกิด ความรู้สึกเป็นกันเอง มีความผูกพัน เกิดความรู้สึก ที่ดีจึงส่งผลให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Davies (1981 : 266) ที่เสนอไว้ว่า การมีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ มีบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีการปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกซึ่งกันและกัน มีการให้คำชี้แนะ แนะนำซึ่งกันและกัน จะช่วยเสริม สร้างความรู้สึกที่ดีในการเรียนรู้ มีการยอมรับ ชื่นชม ในสิ่งที่ได้เรียนรู้ เกิดเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียนรู้

2.3 ด้านทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าครูที่ได้รับ การฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้น มีค่า เฉลี่ยร้อยละของคะแนนทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ค่า เฉลี่ยร้อยละของคะแนนทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ จากการประเมินโดยการสังเกต ของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็น 72.37 และจากการ ประเมินตนเองของครูเป็น 76.83 สอดคล้องกับ สมมุติฐานการวิจัยข้อ 5 และครูที่ได้รับการฝึกอบรม ตามรูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนเฉลี่ยทักษะ การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ทั้งจากการ ประเมินโดยการสังเกตของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย และ จากการประเมินตนเองของครูหลังการอบรมสูงกว่า ก่อนการอบรม สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยในข้อ 6 จากผลการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมที่ ปรากฏดังกล่าวสามารถอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

1) กระบวนการฝึกอบรมตามรูปแบบการ ฝึกที่พัฒนาขึ้น มุ่งเน้นการปฏิบัติโดยผู้เข้ารับการ

อบรมจะต้องลงมือปฏิบัติจริง มีการฝึกปฏิบัติทักษะ ย่อยๆ โดยมีการระบุเกณฑ์ของพฤติกรรมที่ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับการอบรมรู้ถึงพฤติกรรมที่คาดหวัง ทำให้เห็นแนวทางหรือเป้าหมายของการฝึกอย่าง ชัดเจน นอกจากนี้ยังมีการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์ จำลอง รวมทั้งการปฏิบัติในสถานการณ์การสอนจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สหวิทยาลัยทักษิณ (2535 : 100) ที่พบว่าแนวโน้มของหลักสูตร สำหรับฝึกอบรมครูในทศวรรษหน้า ควรจะเป็น หลักสูตรที่เน้นการฝึกปฏิบัติร้อยละ 80 เทคนิคการ ฝึกอบรมควรจะให้ครูได้ช่วยคิด ช่วยทำ ได้ลงมือ ปฏิบัติ แก้ปัญหาจริงให้ได้มากที่สุด นอกจากนี้ใน กระบวนการฝึกอบรมซึ่งเน้นการปฏิบัติจริงยังมีการ สอนแนะ การให้คำชี้แนะ คำแนะ ให้ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกัน ซึ่งจะ ช่วย ทำให้ครูผู้เข้ารับการอบรมได้รับรู้การกระทำและผล ของการกระทำของตนเองแล้วยังจะช่วยทำให้ผู้เข้า รับการอบรมยอมรับที่จะแก้ไข และเห็นจุด และ แนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของตน จน เกิดเป็นความคล่องแคล่ว และชำนาญ (ทิตสนา แคมมณี, 2545 : 410 - 411)

2) กระบวนการฝึกอบรมตามรูปแบบการ ฝึกที่พัฒนาขึ้นมีการสาธิตโดยตัวแบบซึ่งตามหลัก การของทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคมของBandura (1977) เชื่อว่า มนุษย์ใช้กระบวนการสังเกตเป็น แนวทางสำคัญในการเรียนรู้ โดยจะสังเกตและเลียน แบบพฤติกรรมที่ชื่นชอบและมีคุณค่า แล้วใช้ กระบวนการทางปัญญาพัฒนาพฤติกรรมให้เป็น แนวทางของตนเอง ดังนั้น การมีแบบอย่างที่ดี การ ฝึกทักษะก็จะได้ดี หากผู้ฝึกได้เห็นแบบอย่างที่ดี ในเรื่องนั้น ช่วยทำให้ผู้รับการฝึกเกิดความเข้าใจ เกิด ทักษะมากขึ้น (ทิตสนา แคมมณี, 2545 : 410 - 411) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กานดา จรดล (2542 : 185) พบว่าการฝึกอบรมโดยการสาธิตของครู

ต้นแบบช่วยทำให้ครูผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะการสอนสูงขึ้น ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำกระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบไปใช้เป็นหลักในการปฏิบัติกิจกรรมการสอนได้ตามตัวแบบจากเหตุผลดังที่กล่าวมาขอมส่งผลให้ครูที่ได้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้นมีทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่ารูปแบบการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 ผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง

กับการฝึกอบรมและพัฒนาคูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรส่งเสริมให้มีการนำรูปแบบการฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครู ซึ่งได้ผ่านขั้นตอนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และการทดลองใช้จริงแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขจนมีประสิทธิภาพไปใช้ในการฝึกอบรมครูเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การนำรูปแบบการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ควรจะต้องมีความต่อเนื่องโดยนำกระบวนการฝึกอบรมทั้งในส่วนกระบวนการฝึกอบรมภาคทฤษฎีในห้องฝึกอบรม และกระบวนการฝึกอบรมภาคปฏิบัติในสถานการณ์การสอนจริงไปใช้ เพราะกระบวนการดังกล่าวจะช่วยทำให้ครูผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบ โดยมีคณะวิทยากรที่จัดการฝึกอบรมออก

ติดตามให้ความช่วยเหลือชี้แนะ ให้คำปรึกษาแก่ครู ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมั่นใจ

1.3 กระบวนการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกที่พัฒนาขึ้นมุ่งเน้นการปฏิบัติของผู้เข้ารับการอบรม ดังนั้นในการนำรูปแบบการฝึกอบรมไปใช้จึงต้องมุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดขึ้น ภายใต้การดูแลช่วยเหลือของวิทยากร ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการใช้รูปแบบการฝึกอบรมนี้ต่อการส่งเสริมตัวแปรด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับครู เช่น การกำกับตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การวางแผน เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยที่พัฒนารูปแบบการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครู โดยใช้แนวคิดอื่นๆ เช่น School Based Program เพื่อจะได้เกิดข้อความรู้ว่ารูปแบบการฝึกอบรมใดจะให้คุณค่าสูงและเหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ที่แท้จริงของครู

2.3 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เจตคติต่อการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และทักษะการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของครูว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร และในระดับใด

2.4 ควรมีการศึกษาเพื่อตรวจสอบซ้ำและพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ชินวัฒน์ นิจนตร และคณะ. (2536). “การฝึกอบรมครูในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2535-2544)” วารสาร การวิจัยทางการศึกษา. เล่มที่ 4, 23 (ตุลาคม - ธันวาคม 2536) : 76-86.
- ทศนา เขมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประยูร บุญใช้. (2544). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่าน สื่อกลางเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. (2532). เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารบุคคลในโรงเรียน หน่วยที่ 6-10. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- วิชาการ กรม (2545). ชุดฝึกการอบรมวิทยากรแกนนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เรื่องกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- รุ่งทิพย์ ข้องหลิม.(2540). การประยุกต์เทคนิคกลุ่มสมมุติฐานแบบปรับปรุงในการศึกษาปัญหาและความ ต้องการในการพัฒนาครูประจำการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2543). การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. เอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณี สำเภาทอง. (2538). การเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนของครูประถมศึกษาโดยใช้กระบวนการฝึก อบรมแบบเน้นการสอนแนะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุ้นดา นพคุณ. (2527). การเรียนการสอนผู้ใหญ่เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- Alvarez-Ortiz,L.A. (1996). Relationship Between Home and School Mediation , Parental Perception, and The School Functioning of Preschool Mainland Peurto Rican Children **Dissertation Abstract International**, Volume : 57-09,Section:A, page 3808.
- Bandura, Albert. (1997). **Social Learning theory**. Englewood cliffs, N. J: Prentice - Hall.
- Bandura, (1997). **A. Self - efficacy : The exercise of control**. U.S.A. : W.H Freeman.
- Bandura, A. (1993). Perceived self - efficacy in cognitive development and functioning. **Educational Psychologist**. 28(2) : 117 - 148.
- Ben-Hur,Meir. (1998). Mediation of Cognitve Competencies For Students in Need **PHI DETA KAPPAN** 79(9):661-667.
- Clarke.J.H. (1990). **Patterns of Thinking: Integrating Learning Skills in Content Teaching**. Boston:Allyn and Bacon.
- Davies, I.K. (1981). **Instructional Technique**. New York : McGraw Hill. Book Company.
- Feuerstein,Reuven (1998).The Building Tool Room. **Internet.http://WWW.blarg/trm-Fruerstein.html**.

- Feuerstein,R.,p.s.Klein and A.J. Tanmenbaum.(1991). **Mediated Learning Experience : Theoretical,Psychological and Learning Implications**. London: Ferund.
- Greenberg,K.H and Coleman,L. (1994). The Cognitive Enrichment Network Program. **Roeper Review** 16,2:91
- Joyce,B.,and Weil,M.(1986). **Models of Teaching**. 3rd ed. Englewood Cliffs,New Jersey: Prentice-Hall.
- Kozulin,A. and Presseisen,B.Z. (1995) Mediated Learning Experience and Psychological Tools : Vygotsky's and Peuerstein's Perspectives in a Study of Student Learning. **Educational Psychologist** 30,2 : 61-75.
- Ross,L. (1991).Mediated Science Learning : Promoting the Acquisition and Transfer of Biological Concept. **Dissertation Abstracts International** Volume : 52-11, Section A,page 3869.
- Saylor, J.G. William, M.A. and Arthur, J.L. (1981). **Curriculum Planning for Better Teaching and learning**. 4th ed. Japan : Holt - Saunder International Edition.
- Seng,Seok Hoon.(1997). **Mediated Learning Experience : Application across Diverse Group Preservice Teacher in Singapore**. [CD-ROM] Abstract from: ERIC File : ED AN : ED584791 CHN : PS037553
- Seng, Seok Hoom.(1997). **Using Mediated Learning Experiences to Enhance Children's Thinking** [CD-ROM] Abstract from : ERIC File : ED AN ED450968 CHN : PS02543
- Seng,Seok Hoon.(1991). **Potential of Mediated Learning in the Primary School Classroom-A Pilot Study**, [CD-ROM] Abstract from : ERIC File : ED AN ED344667 CHN : PS020450
- Seng,Tan Oon and Seng, Seok Hoon.(1997). **Teaching Thinking for Engineering and Applied Science Students : A Cognitive Modifiability Approach.**, [CD-ROM] Abstract from : ERIC File : ED AN ED430967 CHN : PS038553
- Skuy, Mervyn and Others. (1996). **Mediated Learning In and Out of the Classroom**. Illinois : Skylight.
- Thompson,E.K. (1991). Mediated Learning Versus Direct Instruction. **Dissertation Abstracts International** Volume : 53-02, Section, page 1111.
- Tiatri,S. (2000). **Mediated Learning Experience and Frustration Exercise**. International Conference on Reforming Teacher Education for the New Millenium : Searching for the New Dimensions. Bangkok, Thailand.
- Tzuiel,D and Kanfman,R.(1999) Mediated Learning and Cognitive Modifiability. **Journal of Cross-Cultural Psychology** 30,3:359-381
- Willians,M. and Burden. (1997). **Psychology for Language Teacher**. Cambridge : Cambridge University Press